

การบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1
The Management of educational of educational Institutions to
be learning Organizations of school administrators Under the Nakhon
Ratchasima Primary Educational Service Area Office, 1

ศรินตรา นาราช, ภัทรฤทัย ลุนสำโรง, วิรลพัชร วงศ์วัฒน์เกษม
วิทยาลัยนครราชสีมา

Sirintra Narat, Phatruthai Lunsamrong, Wiralpach Wongwatkasem
Nakhon Ratchasima College

E-mail : 650401320125@nmc.ac.th, phdpkw@nmc.ac.th, wiralpat@nmc.ac.th

(Received : 22 February 2024 ; Edit : 10 March 2024; accepted : 10 March 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 2) เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 322 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปเครจซี่และมอร์แกน การสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.982 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และค่าเอฟ

ผลการวิจัย พบว่า

- 1) ระดับการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
 - 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 - 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษา ค้นคว้าสิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำมาพัฒนาตนเอง ปรับแนวคิดให้ทันต่อเหตุการณ์ และสอดคล้องกับนโยบาย โดยการกำหนดเป้าหมายที่เห็นภาพชัดเจน สามารถปฏิบัติได้จริง มีการแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็นของทุกคนในทีม ให้ความเคารพในบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทุกคน ดำเนินงานอย่างมีลำดับขั้นตอน ประเมินผลและนำผลมาพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น
- คำสำคัญ :** การบริหารสถานศึกษา, องค์กรแห่งการเรียนรู้, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research are to 1) Study the level of educational institution administration to be a learning organization for educational institution administrators. Schools under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office, Area 1 2) Compare the administration of educational institutions to be learning organizations by educational institution administrators. Schools under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1

3) Study guidelines for developing educational institution administration into a learning organization for educational institution administrators. Schools under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1. The sample groups used in the research were school administrators and teachers. Schools under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office, Area 1, academic year 2023, number 322 students, by determining the sample group according to the Krejci and Morgan ready-made tables. simple randomization. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with a consistency index between 0.80-1.00 and a confidence value for the entire test of 0.982. Statistics used in data analysis included frequency, percentage, mean, and deviation. standard ben t-test and F-test.

The research results found that

1) Level of educational institution administration to be a learning organization for educational institution administrators. Schools under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office, Area 1, overall and in each aspect, are at a high level.

2) Results of the comparison of opinions on the management of educational institutions to be learning organizations of educational institution administrators. Schools under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office, Area 1, classified by position, found that overall and in each area, there were no differences in practices. When classified according to work experience and size of educational institution, it was found that overall and in each area there were different practices with statistical significance at the .05 level.

3) Guidelines for developing educational institution administration into a learning organization for educational institution administrators. Schools under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office, Area 1 found that Educational institution administrators should study Research new things to develop yourself. Adjust the concept to keep up with events. and consistent with the policy By setting goals that have a clear picture can actually be practiced There is an exchange and listening to opinions of everyone in the team. Respect the roles and duties of all personnel. Carry out work in a step-by-step order Evaluate results and use results to develop work even further.

Keywords: educational institution administration, learning organization, educational institution administrators

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ท่ามกลางบริบทการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ในศตวรรษที่ 21 ที่ปรับเปลี่ยนไปอย่างก้าวกระโดด เติบโตด้วยการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจที่สูงขึ้น ส่งผลกระทบกับการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอก การปฏิวัติเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสาร ซึ่งถือเป็นเครื่องมือหลักในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการอ่านเพื่อค้นคว้านำไปตีความ วิเคราะห์ วางแผนด้านการงาน หรืองบประมาณ การเชื่อมโยงข้อมูล ความรู้หรือวิทยาการต่าง ๆ เพื่อใช้ประโยชน์ทั้งในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและการศึกษา รวมทั้งการทำงานหรือแม้แต่ในชีวิตประจำวันต้องอาศัยเทคโนโลยีทั้งสิ้น ระบบการศึกษาที่ยังมีปัญหาหลายประการ นับตั้งแต่คุณภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ จุดอ่อนของระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านต่างๆ และการบริหารจัดการศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม ขาดความคล่องตัวยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาจึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องมีการปฏิรูปการศึกษา ระบบการศึกษาไทยได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาในกรอบของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 เป็นการจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษาโดยยึดหลักการของมีเอกภาพเชิงนโยบายที่หลากหลายในการปฏิบัติมีการกระจายอำนาจ กำหนดมาตรฐานการศึกษาและประกันคุณภาพ ส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา และการยึดหลักการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเป็นสำคัญ (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาแห่งชาติ, 2562) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 มีพื้นที่ตั้งและอาณาเขตในการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจสูงของจังหวัดนครราชสีมา ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษามีการผลักดันคุณภาพให้สูงขึ้น เพื่อรองรับความต้องการของสังคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จึงได้กำหนดนโยบายและเป้าหมายในการวางแผนทางการศึกษา ไปสู่เป้าหมายความสำเร็จอันจะส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนมากที่สุดส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษานำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบจัดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งส่งผลให้นักเรียนในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 มีศักยภาพในการแข่งขันในสังคม พร้อมทั้งมีระบบการศึกษาที่มีคุณภาพสามารถพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ แต่ยังคงพบว่าการจัดการศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ยังมีอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่น การโยกย้าย และการเกษียณอายุข้าราชการครูและบุคลากรเป็นประจำ การเปลี่ยนแปลงด้านบุคลากรทำให้ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานและทำให้เกิดการสูญเสียความรู้ สมรรถนะ และคุณภาพของบุคลากรนั้น และการจะได้ตำแหน่งบุคลากรมาทดแทนนั้นใช้เวลานาน ส่งผลต่อการบริหารจัดการภายในโรงเรียนเกิดความล่าช้า การแก้ปัญหาโดยทั่วไปจึงต้องส่งบุคลากรเข้าเรียนรู้งานใหม่ทุกครั้ง ซึ่งทำให้เสียเวลาและทรัพยากรในการส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมใหม่ ที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านบุคลากรภายในโรงเรียน ด้วยแตกต่างกันตามบริบทปัจจัยพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 แต่ละแห่ง ซึ่งภาวะผู้นำของบุคลากรมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในการสร้างพลังร่วมกัน สร้างความเข้าใจ สร้างความเชื่อมั่น สร้างแรงบันดาลใจ สร้างวินัยในการพัฒนาตนเอง พัฒนาทีมงาน และองค์กรอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1, 2566)

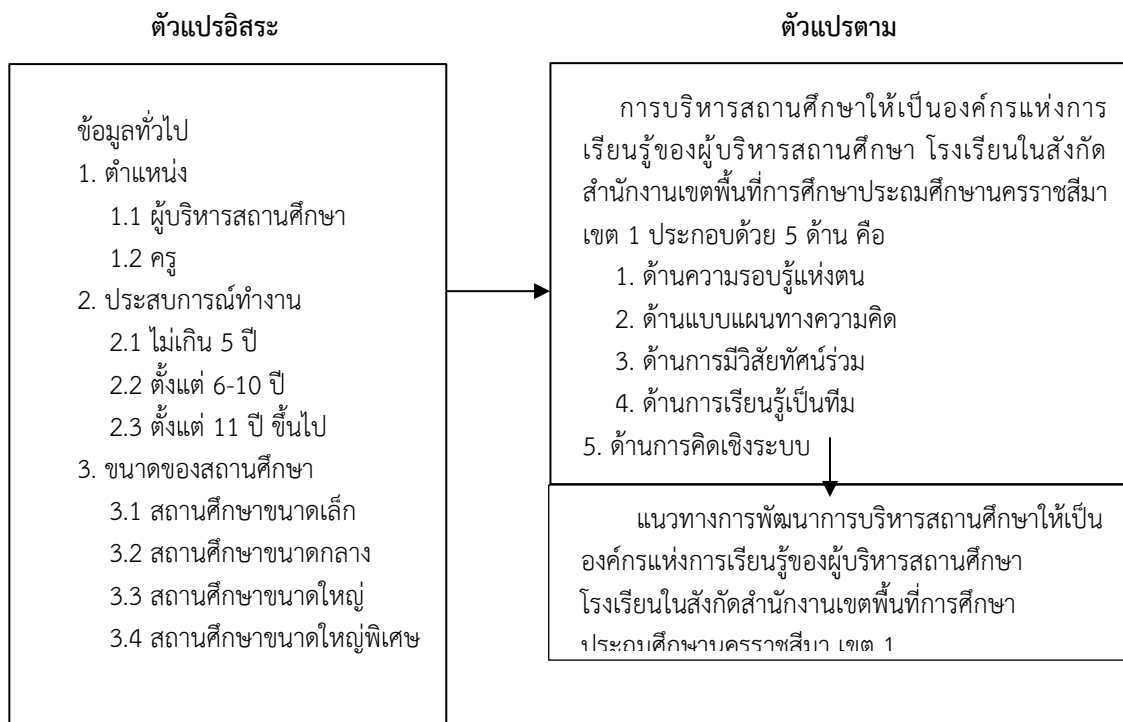
จากสภาพการบริหารสถานศึกษาดังกล่าวของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 เห็นได้ชัดว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนสถานศึกษาในกระแสโลกาภิวัตน์ในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 เพื่อจะนำผลของการวิจัยนี้ไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยโดยมุ่งศึกษาตามแนวคิดของเซงเก้ (Senge : 1990) ประกอบด้วย 5 ด้าน

ภาพที่ 1

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน ซึ่งปฏิบัติงานในขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จากสถานศึกษาทั้งหมด 142 สถานศึกษา จำนวน 2,048 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R.V., & D.W. Morgan, 1970 อ้างถึงใน ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ และคณะ, 2559 : 132) ได้กลุ่มตัวอย่างง่ายจำนวน 322 คน โดยทำการเปรียบเทียบสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างระหว่างจำนวนประชากรของผู้บริหารสถานศึกษาและครูทั้งหมดกับจำนวนประชากรของครูในแต่ละอำเภอ จากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการแบบการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 เป็นการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อสุ่มเขตอำเภอตามพื้นที่ตั้งในสังกัด คือ อำเภอเมืองนครราชสีมา และอำเภอโนนสูง รวม 2 อำเภอ

ขั้นที่ 2 เป็นวิธีการสุ่มตัวอย่างแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นในการแบ่ง จำแนกเป็น 4 กลุ่ม คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ เพื่อสุ่มสถานศึกษาแต่ละขนาด ในแต่ละอำเภอขนาดละ 1 โรงเรียน ดังนี้สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ 2 โรงเรียน สถานศึกษาขนาดใหญ่ 2 โรงเรียน สถานศึกษาขนาดกลาง 2 โรงเรียนและสถานศึกษาขนาดเล็ก 2 โรงเรียน รวม 8 โรงเรียน

ขั้นที่ 3 เป็นการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อสุ่มจำนวนครูผู้ตอบแบบสอบถามจากแต่ละสถานศึกษาตามขนาดสถานศึกษาที่กำหนด ตามสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างให้ครบตามที่กำหนดไว้

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำนวน 8 คน โดยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากเลือกแบบเจาะจงตามขนาดของสถานศึกษาดังนี้ ขนาดใหญ่พิเศษ 2 โรงเรียน ขนาดใหญ่ 2 โรงเรียน ขนาดกลาง 2 โรงเรียน และขนาดเล็ก 2 โรงเรียน รวม 8 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1, 2566)

ตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ (independent variable) ได้แก่ การบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

1) ตำแหน่ง

1.1) ผู้บริหารสถานศึกษา

1.2) ครู

2) ประสบการณ์ทำงาน

2.1) ไม่เกิน 5 ปี

2.2) ตั้งแต่ 6-10 ปี

2.3) ตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป

3) ขนาดของสถานศึกษา

3.1) สถานศึกษาขนาดเล็ก

3.2) สถานศึกษาขนาดกลาง

3.3) สถานศึกษาขนาดใหญ่

3.4) สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

2. ตัวแปรตาม (dependent variable) ได้แก่ การบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยโดยมุ่งศึกษาตามแนวคิดของเซงเก้ (Senge : 1990) ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1) ด้านความรู้แห่งตน

- 2) ด้านแบบแผนทางความคิด
- 3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม
- 4) ด้านการเรียนรู้เป็นทีม
- 5) ด้านการคิดเชิงระบบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (questionnaire) และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาแบบสอบถามจากการศึกษา งานวิจัยของ สุทธยา อร่ามรัตน์ (2562) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ลักษณะของแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของลิเคิร์ต (Likert Scale) (ไพศาล วรคำ, 2561: 252) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในการตอบแบบสอบถามแต่ละระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open - ended)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยจึงสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ และผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย โดยมีรายละเอียดตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำแนวคิดและทฤษฎีมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัย
2. นำข้อมูลที่ได้จากศึกษาสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์เฉพาะ
3. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม
4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ ความถูกต้องของรูปแบบ ภาษาที่ใช้ และให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม
5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของประเด็นข้อคำถามกับนิยามศัพท์ที่กำหนดไว้ ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00
6. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน
7. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเป็นรายฉบับ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัท (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.982
8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้ (try out) แล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อประสานงานคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำนวน 8 สถานศึกษา เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา
2. ผู้วิจัยดำเนินการการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจัดส่งแบบสอบถามให้กับสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติการงานในสถานศึกษา ในการตอบแบบสอบถาม แจกแบบสอบถาม พร้อมทั้งขอความร่วมมือจัดส่งแบบสอบถามที่ทำแล้วมายังผู้วิจัยในกรณีที่ยังไม่ได้แบบสอบถามคืนจากสถานศึกษา ผู้วิจัยจะเป็นผู้เก็บแบบสอบถามจากสถานศึกษาด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืน และนำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องเพื่อนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการจัดทำข้อมูลและใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลของเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้องกับประเด็นข้อคำถามกับนิยามศัพท์ คำอำนาจการจำแนก และค่าความเชื่อมั่น
2. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และการคำนวณค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำอธิบาย
3. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นและการแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 30) ดังนี้
ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดอยู่ในระดับน้อยที่สุด
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษา จำแนกตำแหน่ง สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (t-test)
5. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way ANOVA) หากพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffé's method) ต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน มีผลการวิจัยดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	การบริหารสถานศึกษา ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น		แปลผล	อันดับที่
		\bar{X}	S.D.		
1	ด้านความรอบรู้แห่งตน	4.44	0.77	มาก	2
2	ด้านแบบแผนทางความคิด	4.38	0.84	มาก	5
3	ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.41	0.84	มาก	3
4	ด้านการเรียนรู้เป็นทีม	4.38	0.89	มาก	4
5	ด้านการคิดเชิงระบบ	4.51	0.80	มากที่สุด	1
ภาพรวม		4.48	0.75	มาก	

จากตารางที่ 1 แสดงว่า การบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการคิดเชิงระบบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.80) รองลงมาคือ ด้านความรอบรู้แห่งตน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.77) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.84) ด้านการเรียนรู้เป็นทีม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.89) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำที่สุด คือ ด้านแบบแผนทางความคิด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.84)

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง มีผลการวิจัยดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	การบริหารสถานศึกษา ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	ตำแหน่ง				t	p-value
		ผู้บริหารสถานศึกษา		ครู			
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1	ด้านความรอบรู้แห่งตน	4.50	0.58	4.44	0.77	0.299	0.765
2	ด้านแบบแผนทางความคิด	4.44	0.79	4.38	0.84	0.272	0.786
3	ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.38	0.99	4.41	0.83	-0.155	0.877
4	ด้านการเรียนรู้เป็นทีม	4.38	0.99	4.38	0.89	-0.032	0.974
5	ด้านการคิดเชิงระบบ	4.44	1.01	4.51	0.78	-0.354	0.724
ภาพรวม		4.47	0.75	4.48	0.76	-0.035	0.972

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ผลเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา มีผลการวิจัยดังตารางที่ 3-4

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ในภาพรวมและรายด้าน

การบริหารสถานศึกษา ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ด้านความรู้รอบรู้แห่งตน	ระหว่างกลุ่ม	10.084	2	5.042	9.041*	0.000
	ภายในกลุ่ม	177.910	319	0.558		
	รวม	187.994	321			
ด้านแบบแผนทางความคิด	ระหว่างกลุ่ม	11.100	2	5.550	8.296*	0.000
	ภายในกลุ่ม	213.415	319	0.669		
	รวม	224.516	321			
ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม	ระหว่างกลุ่ม	7.973	2	3.987	5.801*	0.003
	ภายในกลุ่ม	219.232	319	0.687		
	รวม	227.205	321			

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การบริหารสถานศึกษา ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ด้านการเรียนรู้เป็นทีม	ระหว่างกลุ่ม	16.004	2	8.002	10.614*	0.000
	ภายในกลุ่ม	240.511	319	0.754		
	รวม	256.516	321			
ด้านการคิดเชิงระบบ	ระหว่างกลุ่ม	12.729	2	6.364	10.671*	0.000
	ภายในกลุ่ม	190.259	319	0.596		
	รวม	202.988	321			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	11.314	2	5.657	10.539*	0.000
	ภายในกลุ่ม	171.237	319	0.537		
	รวม	182.551	321			

จากตารางที่ 3 แสดงว่า เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน

การบริหารสถานศึกษา ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ด้านความรู้รอบรู้แห่งตน	ระหว่างกลุ่ม	10.962	3	3.654	6.563*	0.000
	ภายในกลุ่ม	177.032	318	0.557		
	รวม	187.994	321			
ด้านแบบแผนทางความคิด	ระหว่างกลุ่ม	12.359	3	4.120	6.175*	0.000
	ภายในกลุ่ม	212.156	318	0.667		
	รวม	224.516	321			
ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม	ระหว่างกลุ่ม	9.574	3	3.191	4.663*	0.003
	ภายในกลุ่ม	217.631	318	0.684		
	รวม	227.205	321			
ด้านการเรียนรู้เป็นทีม	ระหว่างกลุ่ม	6.518	3	2.173	2.764*	0.042
	ภายในกลุ่ม	249.997	318	0.786		
	รวม	256.516	321			

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การบริหารสถานศึกษา ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ด้านการคิดเชิงระบบ	ระหว่างกลุ่ม	8.423	3	2.808	4.589*	0.004
	ภายในกลุ่ม	194.564	318	0.612		
	รวม	202.988	321			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	9.604	3	3.201	5.887*	0.001
	ภายในกลุ่ม	172.947	318	0.544		
	รวม	182.551	321			

จากตารางที่ 4 แสดงว่า เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลจากการศึกษาการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษา ค้นคว้าสิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำมาพัฒนาตนเอง ปรับแนวคิดให้ทันต่อเหตุการณ์ และสอดคล้องกับนโยบาย โดยการกำหนดเป้าหมายที่เห็นภาพชัดเจน สามารถปฏิบัติได้จริง มีการแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็นของทุกคนในทีม ให้ความเคารพในบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทุกคน ดำเนินงานอย่างมีลำดับขั้นตอน ประเมินผลและนำผลมาพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการคิดเชิงระบบ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความรู้รอบรู้แห่งตน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำที่สุด คือ ด้านแบบแผนทางความคิด อยู่ในระดับมากที่สุดนี้อาจเนื่องมาจากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ได้ปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นั่นก็คือ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการ

ศึกษา ให้เป็นบุคคลมีคุณภาพตามที่สังคมและการเปลี่ยนแปลงต้องการ และเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะต้องสามารถนำองค์การให้อยู่รอด ต้องกำหนดแผนงาน ตลอดจนขั้นตอนต่าง ๆ ในปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ จรุณี เก้าเอี้ยน (2556 : 20) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐวรา ชิวเซ่ง (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดนิมมานรดี พบว่า ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดนิมมานรดี สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ส่วนด้านการมีแบบแผนความคิด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชรา โพธิ์พัฒนชัย (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบว่า 1) ภาพรวมสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อนำมาจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ภาพรวม พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ลำดับที่ 1 ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ลำดับที่ 2 ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ลำดับที่ 3 ด้านแบบแผนทางความคิด ลำดับที่ 4 ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และลำดับที่ 5 ด้านความรอบรู้แห่งตน

2. การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกัน แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกัน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือกิจกรรมของสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญาพัชฌ์ สุขกระโทก (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่าย อัมพวา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายอัมพวา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกรศร เจียมทอง (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 พบว่า เปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ประสบการณ์ทำงานในการปฏิบัติงาน และการบริหารสถานศึกษานั้น มีความสำคัญในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ หากครูสะสมความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ รับรู้และปรับตัวให้ทันต่อความรวดเร็วที่เปลี่ยนแปลงได้ ในทุกยุคทุกสมัย ทำให้การจัดการศึกษาจะเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิสา มัยจิน (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทยา อร่ามรัตน์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านโยบายการบริหารงานของสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 มีการบริหารงานให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ครูได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาการจัดการศึกษา และขับเคลื่อนการดำเนินงานตามภารกิจต่าง ๆ ของสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายความสำเร็จอันจะส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนมากที่สุด แต่เนื่องด้วยสถานศึกษาขนาดที่แตกต่างกัน จำนวนบุคลากรและงบประมาณของสถานศึกษาก็น้อยลง

ไปตามด้วย ทำให้บุคลากรมีภาระหน้าที่การปฏิบัติค่อนข้างมาก และไม่เป็นระบบในสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาขนาดกลาง ส่วนสถานศึกษาขนาดใหญ่ และใหญ่พิเศษจะมีความพร้อมในทุกด้าน ทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยดี บรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิสา มัยจิน (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยส่งเสริมในด้านการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน มีการวางแผนการดำเนินงานภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และการเพิ่มพูนสมรรถนะของบุคลากรในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพญา อร่ามรัตน์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านแบบแผนทางความคิด ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ดังนี้ 1) ด้านความรู้รอบรู้แห่งตน ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษา ค้นคว้า และสนใจใฝ่เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำมาพัฒนาตนเองก่อนเสมอ เป็นนักวิเคราะห์ที่ดี และยอมรับในการเปลี่ยนแปลง 2) ด้านแบบแผนทางความคิด ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการปรับแนวคิดให้เหมาะสม ทันต่อเหตุการณ์ ปรับเปลี่ยนตนเองจากผู้สั่งการเป็นโค้ช จากผู้พูดเป็นผู้ฟัง 3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดเป้าหมายที่เห็นภาพชัดเจน สามารถปฏิบัติได้จริง มองอนาคตของการพัฒนาสถานศึกษา โดยสร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับทิศทางของสถานศึกษาที่ดำเนินต่อไป 4) ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งมั่นนำและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และรับฟังความคิดเห็นของทุกคนในทีม ให้ความสำคัญในบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทุกคน 5) ด้านการคิดเชิงระบบ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีกระบวนการคิดการดำเนินงานอย่างมีลำดับขั้นตอน สามารถมองเห็นปัญหาและสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น แก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องและตรงประเด็น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาจำเป็นต้องเร่งพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก ความสำเร็จกับการจัดการศึกษา ข้อมูล ข่าวสารความก้าวหน้าทางนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีการแข่งขันสูงในระดับโลก เกิดวางแผนพัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธาวี คำภูลา และ วันทนา อมตารียกุล (2564) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู พบว่า การหาแนวทางการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาตามองค์ประกอบการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 ด้าน 25 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ สถานศึกษาควรกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและสำรวจความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูโดยให้ครูจัดทำแผนการพัฒนาตนเอง (ID Plan) ครูควรมีการปรับวิธีการทำงานใช้หลักการมีมนุษย์สัมพันธ์ ส่งเสริมให้ครูมีทักษะในการทำงานเป็นทีม และครูควรนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการทำงานพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาให้ต่อเนื่อง และมีผลยืนยันแนวทางการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา พบว่าใช้ได้ทุกแนวทางทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รติกร พุฒิประภา (2560) ได้ศึกษาเรื่อง องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านลานแหลม (สรนุวัตรราชูราษฎร์อุทิศ) พบว่า แนวทางพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านลานแหลม (สรนุวัตรราชูราษฎร์อุทิศ) มี 6 แนวทาง ดังนี้ 1) ส่งเสริมและสนับสนุน ให้ครูศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งจัดหาทุนการศึกษาให้ 2) จัดหางบประมาณในการฝึกอบรมให้กับบุคลากร 3) จัดการประชุมให้ทุกคนได้มีการแลกเปลี่ยนทัศนคติความคิดเห็นเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน รวมถึงเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เป็นทั้งผู้นำและผู้ตาม 4) โรงเรียนต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน 5) จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ของบุคลากรในโรงเรียน และ 6) ส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำแผนในการปฏิบัติงานของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านความรอบรู้แห่งตน จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างหรือหาแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเสมอ มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สร้างหรือหาแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงาน

1.2 ด้านแบบแผนทางความคิด จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงาน พิจารณา ทบทวนไตร่ตรองสถานการณ์ต่าง ๆ ก่อนตัดสินใจปฏิบัติงานอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในการวางแผนการปฏิบัติงาน พิจารณา ทบทวนไตร่ตรองสถานการณ์ต่าง ๆ ก่อนตัดสินใจปฏิบัติงานอยู่เสมอ

1.3 ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความมั่นใจแก่บุคลากร เพื่อให้มีการตอบสนองในทางบวก มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความมั่นใจแก่บุคลากร ร่วมการแสดงความคิดเห็นในงาน มีกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพในการทำงานของบุคลากร เพื่อให้มีการตอบสนองในทางบวก

1.4 ด้านการเรียนรู้เป็นทีม จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการเสวนาวิชาการ เพื่อให้บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นและประสบการณ์การทำงานอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการเสวนาวิชาการ เพื่อให้บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นและประสบการณ์การทำงานอยู่เสมอ แต่งตั้งคณะกรรมการ นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล เพื่อให้เกิดการร่วมมือสนับสนุนการพัฒนาอย่างเป็นระบบในสถานศึกษา

1.5 ด้านการคิดเชิงระบบ จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองพร้อมทั้งนำข้อผิดพลาด มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองพร้อมทั้งนำข้อผิดพลาด มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานอยู่เสมอ เพื่อการบริหารศึกษาเป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

2.2 ควรศึกษาคุณลักษณะการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาพัชต์ สุขกระโทก. (2562). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่าย อัมพวา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. ใน กรองทิพย์ นาควิเชตร (บรรณาธิการ). **สังคัมผู้สูงวัย: โอกาสและความท้าทายของอุดมศึกษา**. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 6, 793-806. วิทยาลัยนครราชสีมา.
- ไกรสร เจียมทอง. (2561). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จารุณ แก้วเอี่ยม. (2556). **คุณลักษณะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทของสังคัมพุทธวัฒนธรรม**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ณัฐรา ชิวเซ่ง. (2564). “ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดนิมมานรดี” **วารสารบัณฑิตศึกษา มจร. บ้านสมเด็จเจ้าพระยา**, 6(2) : 43 - 54.
- นุชรา โพธิ์พัฒนชัย. (2564). **การศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาแห่งชาติ. (2562). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 138 ตอนที่ 57 ก, 1 พฤษภาคม 2562.
- ไพศาล วรคำ. (2561). **การวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 9. มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.
- เมธาวี คำภูลา และ วันทนา อมตาริกุล. (2564). “แนวทางการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู” **วารสารมหาจุฬานาครธรรม**, 8(2) : 355-367.
- รติกร พุฒิประภา. (2560). **องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านลานแหลม (สรนุวัตรราษฎร์อุทิศ)**. การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1. (2566). **แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566**. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 : นครราชสีมา.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และคณะ. (2559). **การศึกษาอิสระ Independent Studies**. กรุงเทพมหานคร : มิตรภาพการพิมพ์และสตีวดีโอ.
- สุนิสา มัยจัน. (2563). **การศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุทธยา อร่ามรัตน์. (2562). **ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.